

OCEŇOVANIE VERZUS OHODNOCOVANIE

Pricing versus valuation

Lenka Melničáková

Majetok a záväzky sa v účtovníctve sledujú a vykazujú v peňažnom vyjadrení, oceňujú sa. Objektom oceňovania môžu byť jednotlivé zložky majetku a záväzkov alebo celý podnik. Ceny v účtovníctve slúžia na zobrazenie zmeny ocenenia majetku a záväzkov v priebehu účtovného obdobia, vplývajú na vykazované ocenenie majetku a záväzkov v účtovnej závierke a na stanovenie výšky výsledku hospodárenia. Od ocenenia závisí stupeň verného a pravdivého zobrazenia, teda vypovedacia schopnosť účtovnej závierky a finančnej analýzy, ktorá poskytuje informácie používateľom, ktorí na základe získaných informácií prijímajú závažné rozhodnutia.

S pojmami oceňovanie a ohodnocovanie sa stretávame v odbornej literatúre a v právnej úprave. Často krát sa tieto pojmy používajú nesprávne, preto pokladám za dôležité vymedziť tieto pojmy. Slovník slovenského jazyka charakterizuje pojem „ocenit“ ako proces určenia, zistenia ceny, pričom pojem „ohodnocovať“ znamená určiť, zistiť hodnotu napr. ohodnotiť prácu, ohodnotiť nález na milión eur.

V súvislosti s účtovníctvom hovoríme o oceňovaní majetku a záväzkov, ktoré je upravované národnou právnou úpravou najmä zákonom č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a nadnárodnou úpravou Medzinárodnými štandardami pre finančné vykazovanie (IFRS). Konceptný rámec na zostavenie a vykazovanie účtovnej závierky podľa IFRS je základným nástrojom, ktorý charakterizuje oceňovanie majetku a záväzkov „ako proces priradovania peňažných súm, v ktorých sa majú vykázat základné prvky účtovnej závierky¹.“ Oceňovanie možno chápať ako spôsob alebo postup vyjadrovania jednotlivých objektov oceňovania v peňažných jednotkách (cenách), čím sa zabezpečuje dodržiavanie zásady merania v peňažných jednotkách. Znamená to, že účtujeme len o tom, čo vieme oceniť. Správne ocenenie jednotlivých druhov majetku a záväzkov je kľúčovým a najzložitejším problémom účtovníctva. „Cena a oceňovanie vychádza z existencie obchodu. Ak má existovať obchod, musí sa uskutočniť výmena na trhu, teda tovary (služby) musia byť pre niekoho užitočné, musia uspokojovať niekoho potreby (musia mať určitú užitočnosť).“²

Pojem ohodnocovanie sa používa v znaleckom odbore, ktorý je upravovaný Medzinárodnými ohodnocovacími štandardami (IVS), ktoré vydáva Rada pre medzinárodné ohodnocovacie štandardy (IVSC) a Európske ohodnocovacie štandardy (EVS), ktoré vydáva Európska skupina asociácií ohodnocovateľov (TEGoVA)³, ale aj národnou právnou úpravou najmä Vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 o stanovení hodnoty majetku, v zmysle zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ohodnocovanie je myšlienkový proces zisťovania, stanovovania hodnoty, ktorú má objekt ohodnocovania pre konkrétny subjekt. Hodnota konkrétneho objektu sa môže podstatne líšiť pre jednotlivé subjekty od skutočne zaplatenej ceny. Teda hodnota predstavuje znalecký odhad stanovený na základe vhodných

¹ KRIŠTOFÍK, P. – SAXUNOVÁ, D. – ŠURANOVÁ, Z. Finančné účtovníctvo a riadenie s aplikáciou IAS/IFRS. Bratislava: IURA EDITION, 2009. 767 s. ISBN 978-80-8078-230-6, str. 51.

² FEKETEOVÁ, R.: Oceňovanie, ohodnocovanie a možnosti uplatnenia pri vyhodnotení finančnej situácie podnikateľov. In: Dane a účtovníctvo v praxi. Bratislava: IURA EDITION. č. 10/2010.

³ Medzinárodné združenie pôsobiace od roku 1977. Združuje 38 národných asociácií znalcov reprezentujúcich znalcov majetku z 27 európskych krajín.

ohodnocovacích metód. Znalecký odhad by mal byť najpravdepodobnejším odhadom hodnoty objektu ohodnocovania v peňažnom vyjadrení. Cieľom je stanoviť hodnotu, ktorá je objektu prisudzovaná k určitému dátumu. Stanovenie hodnoty objektu ohodnocovania sa vzťahuje zakaždým k budúcnosti, získané informácie o minulosti a súčasnosti sú nevyhnutné pre posúdenie hodnoty v budúcnosti. Stanovená hodnota konkrétneho ohodnocovaného objektu poskytuje základňu na určenie ceny, ktorá bude pri predaji s najväčšou pravdepodobnosťou dohodnutá.

Oceňovanie vychádza z pojmu cena a ohodnocovanie z pojmu hodnota, z toho vyplýva, že ani cena a hodnota nie sú z ekonomického pohľadu synonymá.

Slovník slovenského jazyka popisuje pojem „cena“ ako hodnotu tovaru vyjadrenú v peniazoch, vlastnú hodnotu napr. historická cena. *Hodnota* je charakterizovaná ako cena (obyčajne v peniazoch) napr. kúpna hodnota, hodnota peňazí, tovaru, v druhom rade ako význam, dôležitosť napr. umelecká hodnota, praktická hodnota niečoho, alebo niečo cenné; majetok (konkrétne i abstraktne): majetkové, kultúrne, sociálne hodnoty.

V ekonomickom chápaní cena predstavuje hodnotu majetku vyjadrenú v peňažných jednotkách. Cena je skutočne ponúkaná, požadovaná alebo platená čiastka za konkrétny statok alebo službu, t.j. predstavuje výmennú hodnotu konkrétneho objektu.

Hodnota sa chápe ako súhrn úžitkových vlastností konkrétneho druhu majetku schopných uspokojovať ľudské potreby. Hodnota predstavuje subjektívne vyjadrenie vzťahu ohodnocovateľa a ohodnocovaného objektu, preto v praxi môže nastať situácia, že niektorý statok má pre jednotlivca vysokú hodnotu, ale z objektívneho hľadiska nemá žiadnu cenu.

Vzájomné vzťahy medzi oceňovaním a ohodnocovaním možno vyjadriť nasledovne: statky a služby môžu predstavovať rôzne stupne užitočnosti, preto je potrebné stanoviť ich hodnotu v peňažnom vyjadrení. „Hodnota vyjadrená peniazmi, nazýva sa cenou; myšlienkový proces spojený s ocenením – oceňovanie.“⁴

Abstrakt

Príspevok je zameraný na objasnenie významu pojmov oceňovanie a ohodnocovanie a s nimi súvisiace pojmy cena a hodnota. Kvôli správne pochopeniu teórie a praxe oceňovania, sme pokladali za dôležité vysvetliť tieto ekonomické kategórie. Z charakteristiky týchto kategórií vyplynulo, že ak hovoríme o oceňovaní, výsledkom procesu je ocenenie objektu v peňažných jednotkách, t.j. v cenách, tieto výrazy je správne používať v súvislosti s účtovníctvom. Pre oblasť znalectva je charakteristické používanie pojmu ohodnocovanie, výsledkom tohto myšlienkového procesu je stanovenie hodnoty.

Kľúčové slová: cena, hodnota, oceňovanie, ohodnocovanie.

Summary

The main focus of this article is to clarify the fundamentals of pricing and valuation as well as related concepts of price and value. For proper understanding of the theory and practice of pricing, we considered important to explain these economic categories. The characteristics of these categories showed that when we talk about pricing, the result of the this process is an entity in monetary terms, i.e. prices, these terms are used correctly in relation to accounting.

⁴ KRÁLÍČEK, V.: Nástin prednášok z podnikového počtovníctva. Účtovníctvo I. Základy teórie účtovnej techniky. Prvý diel.. Bratislava: IURA EDITION 2003. 327 s. ISBN 80-89047-58-0. s. 42

The characteristic of expertise area is the use of valuation; the result of this thought process is the determination of the value.

Key words: price, value, pricing, valuation.

JEL klasifikácia: M40.

Použitá literatúra

- [1] SOUKUPOVÁ, B.- ŠLOSÁROVÁ, A.- BAŠTINCOVÁ, A.: Účtovníctvo. Druhé, prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 638 s. ISBN 80-8078-020-X.
- [2] SOUKUPOVÁ, B. 2008. Účtovníctvo vo finančnom riadení. Bratislava: SÚVAHA, 2008. 300 s. ISBN 978-80-89265-08-4.
- [3] KRÍŠTOFÍK, P. – SAXUNOVÁ, D. – ŠURANOVÁ, Z. 2009. Finančné účtovníctvo a riadenie s aplikáciou IAS/IFRS. Bratislava: IURA EDITION, 2009. 767 s. ISBN 978-80-8078-230-6.
- [4] KRÁLÍČEK, V.: Nástin prednášok z podnikového počtovníctva. Účtovníctvo I. Základy teórie účtovnej techniky. Prvý diel.. Bratislava: IURA EDITION 2003. 327 s. ISBN 80-89047-58-0.
- [5] Slovenská Asociácia Ekonomických Znalcov. Medzinárodné ohodnocovacie štandardy. Bratislava 2005. 505 s. ISBN:80-969-248-5-0.
- [6] FEKETE OVÁ, R.: Oceňovanie, ohodnocovanie a možnosti uplatnenia pri vyhodnotení finančnej situácie podnikateľov. In: Dane a účtovníctvo v praxi. Bratislava: IURA EDITION. č. 10/2010
- [7] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
- [8] <http://www.slex.sk>

Kontakt

Lenka Melničáková, Ing., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 6725, lenka.melnicakova@gmail.com